MEC 35 jaar

Max Euwe Centrum

Max Euweplein 30a · 1017 MB Amsterdam
euwemec@xs4all.nl 020-625 7017 www.maxeuwe.nl

Max Euwe Centrum 35 jaar, een terugblik

Op 8 november j.l. bestond het Max Euwe Centrum (MEC) 35 jaar. De komende pagina's staan we stil bij de geschiedenis van het MEC, door die in aparte hoofdstukken weer te geven. De eerste 25 jaar zijn in 2011 groots gevierd, die jaren worden in het kort besproken. De andere bijdragen gaan hoofdzakelijk over de laatste tien jaar.

Bijdragen zijn van Laura Egginton (LE), Eddy Sibbing (ES), Evert-Jan Straat (EJS), Bart Stam (BS), Peewee van Voorthuijsen (PvV), Minze bij de Weg (MbdW) en Eric de Winter (EdW).

DE EERSTE 25 JAAR: VAN SCHAAKACADEMIE TOT PLEINFESTIVAL

Na het overlijden van Max Euwe in 1981 kwam al snel de vraag op wat te doen met zijn nalatenschap. Iemand die zo belangrijk was geweest voor het internationale, en zeker voor het Nederlandse schaken, moest in de herinnering blijven voortleven.

Dat vond KNSB-voorzitter Henk Wille, en velen met hem. Er kwam een groepje bijeen om ideeën op een rij te zetten. Daarin deed Leo Diepstraten de beslissende suggestie. Diepstraten kende Euwe onder andere van de Alexander Rueb Stichting voor de promo-

MEC op Paleisstraat 1.

Ignace Hendriks.

tie van eindspelstudies. Zet een studie- en ontmoetingscentrum op voor schakers in de breedste zin, stelde hij voor. Want was Euwe niet in de eerste plaats een propagandist en leermeester van het zuiverste soort geweest?

Het duurde daarna nog vijf jaar voor het idee werkelijkheid werd. De KNSB verhuisde in 1986 naar de Grote Club in de Paleisstraat te Amsterdam en het Max Euwe Centrum trok er als onderhuurder in. Het centrum kreeg twee zaaltjes tot zijn beschikking. Onder andere het Van der Karfonds zorgde er in de beginperiode voor dat er wat geld was, terwijl donateurs ook enkele tienduizenden guldens leverden.

Schaakacademie

Het MEC heeft in de eerste 25 jaar een groot aantal activiteiten georganiseerd. Hiervan keerden er veel regelmatig terug: lezingen, boekenmarkten, boekpresentaties, vergaderingen, een enkel congres, trainingsmatches, grootmeestertrainingen voor clubschakers, bijeenkomsten over lopende toernooien en tentoonstellingen. Heel speciaal waren de Max Euwe Matches in 2010, waarin gerenommeerde grootmeesters het opnamen tegen talentvolle jongeren.

Een paar activiteiten sprongen er echt uit in de eerste kwart eeuw. Het grootste succes was zonder twijfel de 'Schaakacademie Max Euwe' van 1989 tot 1996. Het idee voor een academie, waar les werd gegeven aan talenten, maar ook aan club- en huisschakers, kwam al op in 1988. Het bestuur vond dat het MEC niet alleen een museum en tentoonstellingsruimte moest zijn, maar ook activiteiten moest organiseren.

Training van de schaakacademie bij Hoogovens in 1992.

In dezelfde tijd liep Ignace Hendriks, voorzitter van de schaakvereniging Lewenborg in Groningen, ook rond met plannen voor een Schaakacademie. Het MEC en Hendriks kwamen via Hans Bouwmeester met elkaar in contact. De ideeën werden samengevoegd en Hendriks schreef samen met bondstrainer Cor van Wijgerden een draaiboek voor cursussen voor clubschakers. Hendriks stak veel tijd in de plannen en kwam in 1989 in dienst van het Max Euwe Centrum. Nog in hetzelfde jaar gingen de trainingen van start. Ze bleken in een grote behoefte te voorzien. In 1994 hadden al meer dan duizend cursisten meegedaan aan 71 cursussen in 35 plaatsen. Het moeten aan het eind van de Schaakacademie nog zeker honderd man meer zijn geweest.

Cruciaal voor het bestaan van de Schaakacademie was het besluit van de KNSB om vanaf 1989 zijn trainingen voor de topjeugd over te hevelen naar het Max Euwe Centrum. De KNSB sluisde de subsidie van het ministerie van VWS voor deze activiteit door naar het MEC. Daaruit kon het schaakcentrum in Amsterdam deze activiteit betalen, inclusief het honorarium van organisator Hendriks.

Dat overhevelen bleek tegelijkertijd de zwakke plek te zijn. In 1997 liet de KNSB weten dat de subsidieregels waren veranderd en dat de schaakbond de subsidie voor jeugdtrainingen zelf ging gebruiken. Hierdoor vielen de trainingen voor de topjeugd weg en was er geen geld meer voor coördinator annex MEC-directeur Ignace Hendriks. Ook ging er veel organisatorisch vermogen verloren en gingen de succesvolle trainingen voor club- en huisschakers ten onder.

Schaakkaravaan en Pleinfestival

Een tweede periode van grotere activiteiten zagen we in de jaren 2008-2012. Onder leiding van voorzitter Jan Nagel kwam de schaakkaravaan tot stand. De bedoeling van het project was in een aantal plaatsen leerlingen van basisscholen gratis schaaklessen te geven en tegelijkertijd de nodige schaakleraren op te leiden. Uiteindelijk gaf het ministerie van VWS geld voor een proefproject van drie jaar in Amsterdam. De gemeente Amsterdam deed financieel ook een duit in het zakje en de karavaan voldeed zeker aan de verwachtingen. Toch besloot het ministerie de subsidie niet te verlengen, zodat ook dit initiatief een zachte dood stierf.

Misschien wel de meest zichtbare activiteit van het Max Euwe Centrum in de eerste 25 jaar is het Pleinfestival geweest. Het ging in 1992 onder de naam VSB-schaakfestival van start. VSB staat voor Verenigde Spaarbank, het bedrijf had zijn hoofdkantoor aan het Singel ter hoogte van de bloemenmarkt in Amsterdam. Een tijd lang werd een toptoernooi georganiseerd, daarnaast steunde de VSB ook andere schaakactiviteiten. Bijvoorbeeld een jeugdproject van de KNSB en een festival op het nieuwe stadsplein, dat inmiddels de naam Max Euweplein had gekregen. Alleen in de jaren 2003 en 2005 moest het festival een jaar overslaan. Tijdens de festivals zijn er simultaans geweest voor jong en oud, soms waren er lezingen en bijzondere toernooien als het familiekampioenschap van Nederland.

Geld

Een rode draad in de geschiedenis van het Max Euwe Centrum is steeds het geld geweest. De start was weliswaar veelbelovend met een schenking van tienduizend gulden

Max Euweplein in 1991.

door het Prins Bernhardfonds en duizend nieuwe donateurs die twintigduizend gulden binnenbrachten. Toch dreigde er al in 1988 een exploitatietekort. Met de komst in 1989 van Kees Snoep als voorzitter verbeterde de situatie. Hij had vele contacten in het bedrijfsleven en wist de nodige sponsoren binnen te brengen. De eerste sponsorwerving leverde direct al 25 sponsoren en 150.000 gulden op.

Op termijn bleek dat toch niet voldoende te zijn, ondanks de vaste jaarlijkse bijdrage van de KNSB. Keer op keer rekende de penningmeester uit dat het MEC structureel geld tekort kwam, vaak zo'n 35.000 euro per jaar.

Toch bleef het schaakcentrum in hartje Amsterdam op de been, en in 2008 waren de financiële problemen weer even voorbij. De komst van Global Chess als vaste onderhuurder zorgde drie jaar lang voor een gezonde financiële basis. Global Chess was een activiteit van schaakmecenas en -organisator Bessel Kok, die in samenwerking met de FIDE de organisatie van een WCC (World Class Chess)-cyclus wilde onderzoeken.

Bij het afsluiten van de eerste 25 jaar in 2011 werd de actie Vrienden van Euwe gelanceerd. Deze bood de mogelijkheid om op een fiscaal vriendelijke manier gedurende vijf jaar een vast bedrag te schenken. Ook dat bracht enige financiële verlichting, maar structureel bleek het niet voldoende te zijn. Meer daarover in het artikel *De financiën van het Max Euwe Centrum*. (MbdW)

(Dit is een ingekorte en bewerkte versie van het artikel *Dertig jaar Max Euwe Centrum* van Minze bij de Weg, dat eerder verscheen in *Nieuwsbrief 89*.)

Jan van Rijn, Ineke Bakker en Kees Snoep in 1994.

DE BIBLIOTHEEK

Toen het Max Euwe Centrum in 1986 zijn deuren opende in de Paleisstraat in hartje Amsterdam, kende de bibliotheek een bescheiden omvang van enkele honderden boeken. Dankzij bestuurslid Leo Diepstraten kwam daarin snel verandering. Leo beschikte over veel contacten met uitgeverijen in Duitsland en Groot-Brittannië.

In Duitsland bezocht hij de uitgeverijen van Walter Rau in Düsseldorf en Kurt Rattmann in Hamburg. Hij kwam dan met een auto vol boeken terug bij het MEC. Batsford in Groot-Brittannië zond alle nieuwe uitgaven toe. In Nederland waren Van Spijk en New in Chess de belangrijkste leveranciers. Ook kwamen er schenkingen van particulieren binnen. Zo steeg het aantal titels binnen enkele jaren naar enkele duizenden boeken en tijdschriften. In een aparte vitrine staan de antiquarische boeken.

Op den duur raakten de boekenkasten overvol. Dit probleem hebben we opgelost door minder toegankelijke boeken uit de collectie te verwijderen. Denk dan aan boeken in vreemde talen, of meerdere drukken van één titel.

Boekenmarkt

Vanaf het begin organiseerde het MEC twee keer per jaar een boekenmarkt. Vooral in de eerste jaren was daarvoor veel belangstelling. Ook zijn er regelmatig boekpresentaties in het MEC gehouden. In 2009 presenteerde Karsten Müller zijn boek over Bobby Fischer, in aanwezigheid van uitgever Hanon Russell. In 2013 werden *My Chess* van Hans Ree en *The Hague–Moscow 1948, World Chess Championship* van Euwe ten doop gehouden in het MEC. Op de Euweborrel van december 2014 presenteerde Karel van Delft zijn boek *Schoolschaken*. Ivan Sokolov gaf in 2016 een interessante presentatie over zijn boek *Chess Middlegame Strategies*. In hetzelfde jaar presenteerden Hans Böhm en Yochanan Afek bij ons het laatste deel van hun *Wij presenteren*-serie: *De koning, het machtigste stuk van het schaakspel*.

Ten slotte vonden Paul van der Sterren en Herman Grooten in 2018 hun weg naar het MEC voor een boekpresentatie.

Evert-Jan Straat, bibliothecaris van het MEC sinds 2007.

Bibliothecarissen

In 1990 werd Fred Verbeek benoemd tot bibliothecaris. Samen met Ton Sibbing, die voor de nieuwsbrief de boeken recenseerde, leidde hij de voortdurende groei van de bibliotheek in goede banen. Toen Ton in 2005 werd getroffen door een ernstige ziekte, moest hij zijn werk voor het MEC beëindigen. Ongetwijfeld was hij de grootste kenner van de bibliotheek.

Daarna trad Parvin Kazemi op als coördinator van de bibliotheek. Twee jaar later stopten Verbeek en Kazemi met hun activiteiten. Evert-Jan Straat werd in 2007 bibliothecaris en recensent van de aanwinsten.

Sinds 2014 schrijft Florian Jacobs de recensies in de nieuwsbrief.

Het aantal boeken dat wordt verworven, is in de loop der jaren gedaald. Slechts New in Chess en Thinkers Publishing (België) schenken regelmatig hun nieuwe publicaties. Ook van particulieren ontvangen we geregeld boeken.

Het aantal gebruikers van de bibliotheek is al die jaren ongeveer gelijk gebleven. Erg veel zijn het er niet, maar ze komen wel trouw. Op onze website kunt u alle boeken en tijdschriften in onze collectie vinden. (EJS)

Hanon Russell en Fietie Euwe. (Foto R. Olthof)

DE BEZOEKERS

Een van de neveneffecten van de coronapandemie was een deuk in de bezoekersaantallen van het MEC. Zeker wat betreft de buitenlandse bezoekers. Sinds 2013 houden we ook bij uit welk land de bezoekers komen. Zij schrijven de gastenboeken vol, soms in talen die we niet beheersen!

Als een van de kleinste museums in Amsterdam zijn voor het MEC de mogelijkheden natuurlijk beperkt om veel bezoekers aan te trekken. Op vrijdag 27 april 2012 stapte de zeventigduizendste bezoeker het MEC binnen. Inmiddels zijn er meer dan 87.000 bezoekers geweest. Niet slecht voor een organisatie die mede door veel vrijwilligers wordt gedragen.

De ene bezoeker is bekender dan de andere. Bij het doorlezen van tien jaar gastenboeken, kwam ik tot mijn vreugde een aantal schaakschrijvers tegen (zoals Erik Kislik) die in mijn eigen schaakboekenkast staan. Naast tentoonstellingen (vast en tijdelijk) heeft het MEC ook een voortreffelijke bibliotheek, en dat is wereldwijd bekend.

Yasser Seirawan, Jeanne en Rex Sinquefield, de 75-duizendste bezoekers.

Rex Sinquefield

Wanneer we kijken naar de mijlpalen (beginnend bij zeventigduizend en dan steeds vijfduizend verder) zien we een aardige verschuiving. De zeventigduizendste bezoeker, Ido Markens, kwam gewoon uit Nederland.

Vijfduizend bezoekers later (75.000) zien we opeens Jeanne en Rex Sinquefield van de ‘Chess Club and Scholastic Centre Saint Louis’ (Verenigde Staten). Er werd gedacht dat het opzet was van het MEC, maar het was puur toeval! Nadat manager Eddy Sibbing terug was van vakantie, kwam pas aan het licht dat het Sinquefield was geweest. De vrijwilligers hadden netjes een foto gemaakt, enkele attenties meegegeven, maar hadden geen benul dat ze met de bekende ‘schaakmiljardair’ te maken hadden.

Ruby en Aziz Sannie, 80.000ste bezoekers.

Weer vijfduizend bezoekers later (tachtigduizend) glunderen Ruby en Aziz Sannie op de foto, van Chess on Schools uit Londen. De meest recente mijlpaal (85.000) was het bezoek van Guillaume Bardeut uit Toulouse. De Fransman is geen lid van een schaakclub, maar speelt vooral op Chess.com. Daar komt geen fysiek schaakbord meer aan te pas, maar Bardeut was wel bezoeker van de WK-match Carlsen-Caruana!

Amerikanen, Engelsen, Duitsers en Fransen

Laten we eens kijken waar de buitenlandse bezoekers van het MEC vandaan komen.

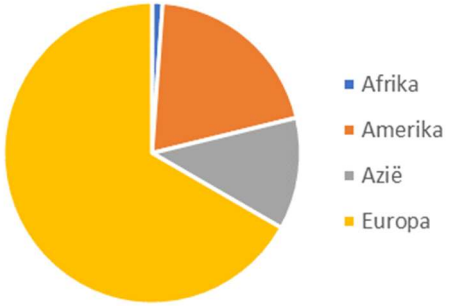

Meer Amerika dan Azië, en Afrika blijkt toch ver weg te zijn.

Qua landen zijn de Verenigde Staten kopploper, op afstand gevolgd door Engeland (de landen van het Verenigd Koninkrijk zijn afzonderlijke FIDE-leden, PWvV). Maar, zou Boris Johnson zeggen, samen zijn we groter. Dan Duitsland en daarna Frankrijk.

Op dit moment 89 landen, dus voor een volledige werelddekking moeten we nog door!

De opmerkingen in de gastenboeken variëren vanzelfsprekend nogal. Van standaardopmerkingen als ‘geweldig museum’ tot de ontboezeming van een Schotse (mannelijke) bezoeker: ‘*Sorry I couldn’t stay longer. My wife and daughter do not share my interest.*’ Of het bezoek van de Nieuw-Zeelander Alan Grant Kerr (speler op de Olympiades uit het begin van de jaren zeventig), die nog met Ortvin Sarapu (de

lokale Mister Chess) in één team had gespeeld. ‘Leuker dan het Rijks,’ meldt een andere bezoeker, maar dat laten we graag aan ieders eigen smaak over.

Bezoekers aan wie ik niet meteen had gedacht, zijn kinderen van schaakorganisatoren. De dochters van Piet Veldheer en Piet Zwart waren enthousiast, al hadden ze wellicht gehoopt dat hun vaders ook in de vitrine zouden staan. Dat was vermoedelijk zo in 2013 bij de tijdelijke tentoonstelling over 75 jaar Hoogovens Schaaktoernooi.

In navolging van BritBase proberen we als MEC ook DutchBase weer leven in te blazen. Eerste aandachtpunt daarbij zijn de Nederlandse kampioenschappen en het Hoogovens Schaaktoernooi. Extra leuk als je dan in *Nieuwsbrief 78* ziet dat John Saunders, de oprichter en archivist van BritBase, langs blijkt te zijn geweest!

Augustus drukste maand

Wanneer is het druk op het MEC, oftewel in welke maand komen de meeste buitenlandse bezoekers? Pluspunt is dat er nu een duidelijk bord naar de ingang van het MEC wijst. Dat zagen we meteen terug in een sprong van het aantal bezoekers. Onderstaand plaatje geeft een beeld van de verdeling van buitenlandse bezoekers over het jaar.

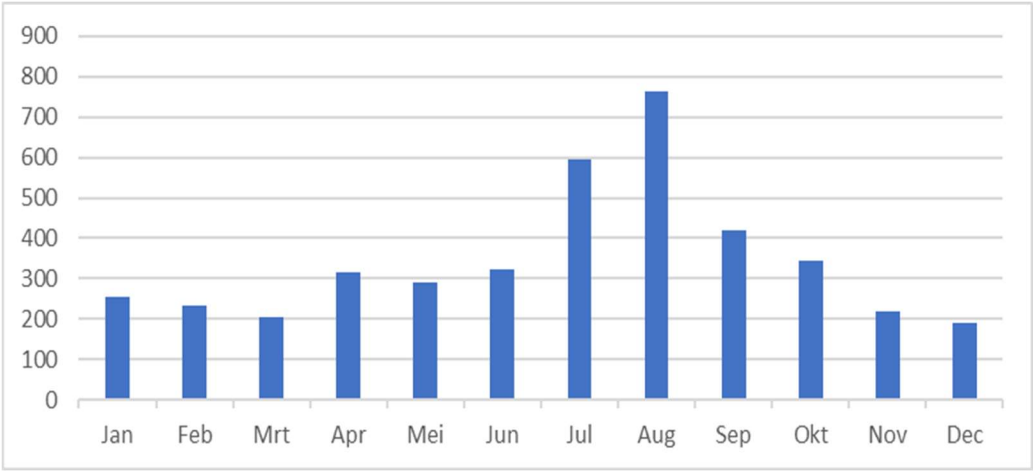

Dat loopt aardig parallel met de totale bezoekersaantallen van Amsterdam. Het MEC is alleen de eerste zaterdag van de maand open, dus potentiële weekendbezoekers zullen helaas vaak voor een gesloten deur komen te staan.

Afsluitend trof me een notitie in het gastenboek: ‘Als criminoloog weet ik niet veel van schaken, maar wel heel aangenaam verrast door het feit dat het ooit een gevangenis is geweest.’ Het voormalig Huis van Bewaring werd in 1979 gesloten en verhuisde naar de Bijlmerbajes. En die is inmiddels ook niet meer als gevangenis in gebruik... Na acht jaar verbouwing (procedures, procedures!) was het pand klaar. Sinds 1991 is het MEC hier gevestigd. Aan het Max Euweplein, en dat kun je bereiken over de Donnerbrug! (PvV)

ADVERTENTIE

DE EXPOSITIES

De afgelopen tien jaar hebben we ons best gedaan om regelmatig een nieuwe expositie in te richten. Veel in samenwerking met kunstenaars uit diverse disciplines: van beeldhouwwerken tot tekeningen, van curiosa tot fotografie. We hebben het geluk dat we het werk van deze creatieve mensen mochten gebruiken, allemaal geïnspireerd door liefde voor schaken! Sommige exposities werden ons aangeboden, andere exposities waren samengesteld met stukken uit onze eigen collecties, en een enkele keer hebben we samengewerkt met een ander museum.

Zo hebben we in 2013 het bekende schaakmuseum in het Duitse Ströbeck geholpen met een speciale expositie over Euwe, in het kader van hun reeks 'Legends of Chess'. Jaren later mochten we van hen de teksten en opzet van de expositie 'Dochters van Caïssa' gebruiken. Uiteraard was er nog veel werk te verrichten voor onze toenmalige curator Jürgen Vijfschaft, maar het scheelde toch het nodige werk!

Het bijzonderste spel dat in het MEC is tentoongesteld is ongetwijfeld het Nazi-spel, dat we in bruikleen kregen van Thea van Anraad. Er kwamen veel bezoekers en experts op het spel af, en het heeft de nodige landelijke publiciteit gekregen. Zo trok het ook de aandacht van het Rijksmuseum, waar het sinds 2012 is te bewonderen. Ook het schaakbord dat Kasparov tijdens zijn deelnames aan Hoogovens op zijn hotelkamer gebruikte (bruikleen van de familie van Piet Zwart) heeft enkele jaren bij ons gestaan. Het magnetische bord waar Jan-Hein Donner de laatste jaren van zijn leven op heeft gespeeld staat nog steeds in onze permanente expositie. Net als het originele spel uit de film *Lang leve de koningin*. dat we van Esmé Lammers in bruikleen hebben gekregen. En wat te denken van het spel dat Arthur Bröker aan het MEC heeft geschonken? Volgens de overlevering heeft zijn vader dit spel persoonlijk van Max Euwe gekregen met de verklaring dat het bij het WK van 1935 is gebruikt!

Het Nazi-spel dat inmiddels in het Rijksmuseum staat.

Dit zijn enkele bijzondere stukken die bij ons zijn tentoongesteld, maar ook de etsen van Frans Drummen, de foto's van Lennart Ootes, de werken over Duchamp van Roland van den Berghe, de karikaturen van Rupert van der Linden, de tekeningen van het Pleinfestival door de Zondagsschilders, de schaakkapstok van Felix Zekveld en het schaaktafeltje van Brigitte Roos zijn bijzondere kunstwerken die bij ons te zien zijn (geweest).

Zelf exposities uitwerken en inrichten is een enorme klus. Zeker als je bedenkt dat onze curator slechts een paar uurtjes per week aanwezig is en het allemaal 'low-budget' gedaan moet worden. Toch is het Lorena Zevedei, Jürgen Vijfschaft en Laura Egginton de afgelopen tien jaar gelukt om regelmatig een eigen expositie voor te bereiden en in te richten. Denk dan aan de exposities '75 jaar Hoogovens', 'Het ontstaan van het schaken in Nederland', 'Schaakcuriosa', 'Dochters van Caïssa', 'Schaakklokken en -computers' en 'Schaakspellen'. Op dit moment is de expositie 'MEC 35 jaar' te bewonderen!

Naast de exposities is onze huidige curator, Laura Egginton, bezig om het museum steeds weer een ietwat te verfraaien. Zo zijn er grote schermen met filmpjes gekomen, zijn alle teksten in het museum ook in het Engels te lezen, is de verlichting vernieuwd en zijn de vitrines opnieuw ingericht. Ten slotte worden alle museumstukken in de diverse collecties in kaart gebracht. (LE)

Jürgen Vijfschaft met de Chessqueens bij de opening van de expositie 'Dochters van Caissa' (v.l.n.r. Zhaoqin Peng, Bianca Muhren, Jürgen Vijfschaft en Tea Lanchava).

DE TOERNOOIEN

Het Max Euwe Centrum was in het verleden zeer actief met opleiden met de Max Euwe Academie en de Schaakkaravaan. Als uitvloeisel daarvan vonden in 2010 de Max Euwe-matches plaats. Een ontmoeting tussen een gelouterde speler en een aanstormend talent. In 2015 was er een reprise met weer een nieuwe lichting talenten.

De Max Euwe-matches in 2010 kenden een topbezetting met gelouterde grootmeesters als Ljubomir Ftacnik, Dennis de Vreugt, Sebastian Siebrecht, Nigel Short en Yasser Seirawan. In *Nieuwsbrief 87* kijken de talenten van toen terug op hun ervaringen uit 2010. Lastig natuurlijk om uit de vele interessante uitspraken de meest relevante te selecteren:

- 'Voordat ik tegen Ftacnik had gespeeld, kon ik met scherp spel tegen zwakkere spelers vaak makkelijk mooie partijen winnen. Tegen Ljubomir ging dat echter heel lastig: zelfs nadat hij minder kwam te staan vanuit de opening vocht hij heel hard terug en heeft hij dus zelfs twee keer vanuit mindere posities van mij weten te winnen' (Robin van Kampen);
- 'Jazeker, Nigel is een ander soort schaker dan ik, dus hij liet mij wel zien dat schaken ook op een andere manier kan worden gespeeld. Mijn verlies binnen twintig zetten was wel pijnlijk, moet ik toegeven.' (Anish Giri);
- 'Het belangrijkste dat ik heb geleerd is om ook in goede stellingen krachtzetten proberen te blijven doen' (Benjamin Bok);

Anne Haast, deelneemster in 2010. (Foto Bas Beekhuizen)

De eerste zet in 2015 bij Van den Doel tegen Kevlishvili. (Foto Bas Beekhuizen)

- 'Ik heb er op veel manieren van geleerd: de voorbereiding, het psychologische aspect en het algemene begrip van schaken' (Lisa Schut).

Vijf jaar later, in 2015, mochten de talenten (Lucas van Foreest, Robby Kevlishvili, Hing Ting Lai en Casper Schoppen) zelf hun tegenstander uitzoeken. Zij kozen zonder uitzondering voor Nederlandse grootmeesters: Dimitri Reinderman, Erik van den Doel, Robin Swinkels en Roeland Pruijssers. Met het idee wellicht om tegen de gevestigde top alvast een klap uit te delen!

Dat viel overigens tegen. Weliswaar kregen de talenten ieder hun kansen, maar uiteindelijk won de routine het bijna in elke match van de jonge hond. Vooral met wit waren de grootmeesters de baas op het bord. We zijn benieuwd hoe de talenten nu na meer dan vijf jaar denken over hun ervaringen in de Max Euwe-matches!

Batavia-schaaktoernooien

Vanaf 2009 hebben deze toernooien jarenlang een vaste plaats verworven op de toernooikalender. De oorsprong ligt bij een van de eigenaren van Café Batavia, Peter Tames, en de bekende schaakfotograaf Bas Beekhuizen. Zij kregen steun van Jeroen van den Berg (destijds bestuurslid van het MEC), Lennart Ootes en Eddy Sibbing van het MEC. De eerste edities werden 'Max Euwe Challenger' genoemd, maar in de loop der jaren werd de medewerking van ons schaakcentrum kleiner. Door de jaren heen heeft het toernooi jong toptalent - denk bijvoorbeeld aan de gebroeders Van Foreest - de kans gegeven een norm te behalen. (PvV)

BESTUUR EN VRIJWILLIGERS

Het MEC is blij met zijn vele vrijwilligers, want zonder hen zou er geen MEC zijn! Denk dan niet alleen aan degenen die wekelijks op ons schaakcentrum aanwezig zijn, maar ook aan het bestuur en diverse vrijwilligers die vanuit huis een bijdrage leveren. De parttime manager (Eddy Sibbing) is de enige betaalde kracht.

Het bestuur is sinds 2011 geheel gewijzigd, op Albert Riemens na. Na een reeks politici (De Grave, Nagel, Teeven, Smaling en Van Run) is Paul van der Sterren de eerste topschaker als voorzitter van het MEC.

Paul van der Sterren, voorzitter vanaf september 2019. (Foto Bas Beekhuizen)

Sinds eind 2019 heeft Paul veelvuldig zijn schaaktechnische en -historische kennis ingezet. Denk dan vooral aan de Euwelezingen, de serie over het WK van 1935, sponsorsimultaans en een filmpje over het WK van 1937.

Albert Riemens is het trouwste bestuurslid, hij is al ruim twintig jaar penningmeester! Samen met vice-voorzitter Robbert van het Kaar en secretaris Abe Willemsma vormen deze vier (met Paul van der Sterren) het dagelijks bestuur van het MEC. Daarnaast zijn er nog drie bestuursleden. Peter Wakkie houdt zich vooral bezig met het werven van sponsors en Erik Mijnheer vertegenwoordigt de KNSB. Machiel Brouwer heeft vorig jaar zijn vader Dirk opgevolgd in het bestuur als vertegenwoordiger van de familie Euwe. Hij brengt als twintiger ook jeugdig elan in de groep.

Veel vrijwilligers

Er zijn al meer dan tien jaar elke middag minimaal twee vrijwilligers in het MEC aanwezig. Niet alleen handig als er iemand ziek is of als een vrijwilliger een rondleiding geeft, maar ook gezelliger.

Ook bij de vrijwilligers zijn er diverse wisselingen geweest, al is er een 'harde kern' die al vele jaren voor het MEC actief is. Allereerst Cor ten Woude, die reeds 22 jaar rondleidingen geeft in vele talen. Onze bibliothecaris Evert-Jan Straat heeft ook al een lange staat van dienst en is ook redactielid van onze nieuwsbrief.

Het MEC-bestuur in 2011, uiterst rechts Albert Riemens. (Foto Bas Beekhuizen)

Arno Bezemer is als boekhouder de rechterhand van Albert Riemens en bijna zo lang actief als Albert. Paul-Peter Theulings is belast met de donateursadministratie en werkt tevens aan de fotocollectie. Dirk Brink en Maarten Mellegers doen onder andere research voor onze berichten op sociale media.

Bart Stam is naast eindredacteur van de nieuwsbrief ook schrijver van de meeste berichten op Twitter en Facebook. Eric de Winter doet onderzoek in onze archieven en is ook redactielid. Laura Egginton is verantwoordelijk voor ons museum, maar ook voor de berichten op Instagram. Deze vrijwilligers zijn ook allemaal als 'gastheer' op het MEC aanwezig. Maar we hebben nog veel meer vrijwilligers die geen vaste dienst draaien.

Website, foto's en video's

Alex Koelewijn is onze computerdeskundige en heeft ook filmpjes gemaakt voor het museum. Bas van den Berg is onze webmaster en is daar bijna dagelijks mee bezig. Redacteur Dirk Goes beluistert tijdens zijn vele bezoeken aan het MEC onze collectie geluidsmateriaal. De overige redacteuren (Minze bij de Weg, Peewee van Voorthuijsen, Florian Jacobs) komen regelmatig langs voor research en overleg, maar werken voornamelijk vanuit huis. Wouter Dormits is twee keer per jaar druk met het opmaken van de nieuwsbrief. Maar we zijn er nog lang niet!

Remco Hillebrandt is vaste hulp bij de trainingen van grootmeesters. Bas Beekhuizen zorgt voor fraaie foto's in de nieuwsbrief en in ons museum. Tim Verlaan heeft dit jaar de zesdelige serie De *Schaakpotcast* gemaakt. Ezio Lucke en Tess van Duijvenbode hielpen met het maken van Pauls serie over het WK van 1935. Peter Doggers nam de Euwelezingen en het filmpje over het WK van 1937 op.

Wim Suyderhoud en Angelo Spiler maakten het fraaie fotoboekje over Euwe. Govert Pellikaan bouwde onze nieuwe website. Arno Eliëns was bij meerdere toernooien van het MEC de arbiter. Lennart Ootes helpt regelmatig met internetzaken en heeft momenteel een serie fraaie foto's in het MEC tentoongesteld.

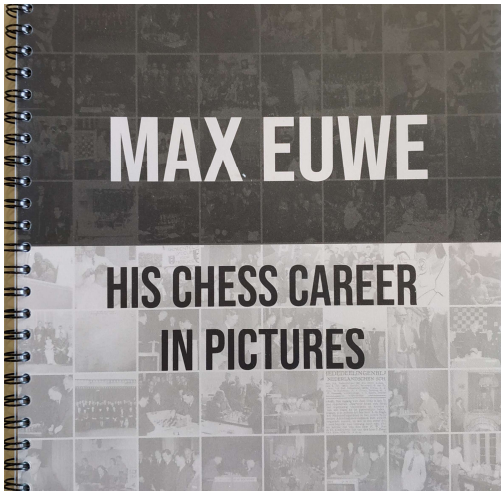

Het fotoboekje van Wim en Angelo.

Peter Boel vertaalde alle verhalen in *Ruperts hoekje* naar het Engels. Monique van de Griendt is een podcast aan het voorbereiden over Euwe. Gerda Visser, vrouw van de manager, haalt regelmatig schenkingen op.

Ten slotte kunnen we ook op altijd een beroep doen op onze vier adviseurs (Hans Ree, Jan Timman, Hans Böhm en Jaap van den Herik). En dan zijn er nog vele anderen die zich incidenteel inzetten voor het MEC.

Alle vrijwilligers: bedankt voor jullie bijdrage aan het MEC! (ES)

DE EUWEBORREL

In het najaar van 2007 lanceerde het MEC een nieuwe activiteit, de Euweborrel. Een initiatief van toenmalig voorzitter Jan Nagel en bestuurslid Hans Böhm. Geen nieuw drankje, maar een trefpunt voor topspelers, bestuurders, schaakjournalisten en andere prominenten uit de Nederlandse schaakwereld. Holland Casino, onze 'buurman', verleende sindsdien talloze keren gastvrijheid en trad ruimhartig op als sponsor. Daarnaast was het MEC zelf regelmatig plaats van handeling.

Tot ieders genoegen is bij de borrels ook vaak de familie Euwe vertegenwoordigd. Max Euwes kleinzoon Dirk Brouwer zat lang in het MEC-bestuur. Inmiddels is hij opgevolgd door zijn zoon Machiel. Fietie Brouwer-Euwe, de jongste dochter van Max Euwe, was er vaak, tot wederzijds genoegen. Op de Euweborrel komt altijd een brede variatie aan onderwerpen ter sprake, maar altijd en vooral ook met schaakinhoudelijke thema's. Dit artikel belicht een selectie uit de laatste tien jaar.

In 2008 startte een nieuwe traditie, de bekendmaking van de Schaker van het Jaar. Drie jaar later (2011) kwam daar ook het Talent van het Jaar bij. De juryleden zijn vanaf het begin Hans Ree, Gert Ligterink en de directeur van de KNSB: eerst Mark van der Werf, later Dharma Tjiam.

	Schaker van het Jaar	Talent van het Jaar
2008	Sergei Tiviakov	
2009	Anish Giri	
2010	Anish Giri	
2011	Anish Giri	Robin van Kampen
2012	Ron Langeveld	Lisa Schut
2013	Dimitri Reinderman	Jorden van Foreest
2014	Anish Giri	Robby Kevlishvili
2015	Anish Giri	Anna-Maja Kazarian
2016	Jorden van Foreest	Lucas van Foreest
2017	geen	Liam Vrolijk
2018	Anish Giri	Casper Schoppen
2019	Jorden van Foreest	Eline Roebers
2020	geen (corona)	geen (corona)

Lisa Schut, Anish Giri en Ron Langeveld bij de uitreiking in 2013.

Onbekende naam

De onbekendste naam tot nu toe, en daardoor de meest opvallende, is die van Ron Langeveld. Hij werd in 2012 wereldkampioen correspondentieschaak. Langeveld is de derde Nederlander met deze titel, na Gert Timmerman (2002) en Joop van Oosterom (2005 en 2008).

Bij dezelfde Euweborrel (2013) werd Lisa Schut Talent van het Jaar. Reeds drie keer werd een jonge vrouw trouwens Talent van het Jaar: na Lisa Schut waren dat Anna-Maja Kazarian en bij de laatste verkiezing in 2019, vóór corona, Eline Roebers. Bij Schaker van het Jaar waren het tot nu toe alleen mannen.

Curaçao 1962

Zoals gezegd, er zijn tijdens de Euweborrels talloze onderwerpen aan bod geweest. We willen er een in herinnering roepen. In 2012 had het MEC een expositie over het legendarische kandidatentoernooi van 1962 op Curaçao. Alex Roose, nu al vele jaren actief als arbiter in Wijk aan Zee, was daarbij als elfjarige toeschouwer. Hij heeft in etappes het toernooiarchief overgebracht naar het MEC. Roose kwam speciaal over uit Curaçao om aanwezig te zijn bij de opening van de tentoonstelling.

Cor van Wijgerden geeft de Euwering door aan Eddy Sibbing. (Foto Bas Beekhuizen)

Euwering

In 2012 was de Euwering terug in de plaats waar hij in 1977 voor het eerst - aan Max Euwe - werd uitgereikt: Groningen. Genna Sosonko gaf bij de opening van het Groninger Schaakfestival de ring door aan Cor van Wijgerden. Op de Euweborrel van 30 mei 2018 droeg Cor van Wijgerden de Euwering over aan Eddy Sibbing.

Met deze ring wil de Nederlandse Gasunie haar waardering doen blijken voor het baanbrekende werk, dat Dr. Euwe door de jaren heen ten behoeve van het schaken in het algemeen, en het jeugdschaken in het bijzonder, heeft verricht. Door de naam van Dr. Euwe aan de ring te verbinden wil zij deze verdienste blijvend vastleggen.

De houders van de Euwering tot nu toe zijn:

- Max Euwe (5 januari 1977)
- Hans Bouwmeester (4 januari 1983)
- Jan Timman (13 december 1991)
- Hans Böhm (9 november 1996)
- Hans Ree (19 mei 2001)
- Genna Sosonko (7 augustus 2007)
- Cor van Wijgerden (19 december 2012)
- Eddy Sibbing (30 mei 2018)

Hopelijk kunnen de Euweborrels zonder onderbrekingen door de coronapandemie weer worden opgepakt. Online is veel mogelijk, maar voor borrels is het toch lastig. (EdW)

ACTIVITEITEN

Het MEC is niet alleen een schaakmuseum en –bibliotheek, maar organiseert ook veel activiteiten. Diverse initiatieven komen aan bod in andere artikelen (trainingen, boekenmarkten, Max Euwe Matches, exposities, boekpresentaties, Euwering en Schaker van het Jaar), maar we organiseren nog veel meer!

Jaarlijks hebben we in januari een *Tata-instuif*. Er wordt dan in het MEC commentaar gegeven op de partijen van het Tata-toernooi, onder het genot van een hapje en drankje. Met enige regelmaat organiseren we *CinéMax*, een middag met schaakfilms. Cor van Wijgerden heeft enkele jaren *workshops* voor schaaktrainers gegeven. Inmiddels heeft Eddy Sibbing het stokje overgenomen. Cor en Eddy zijn ook de twee laatste dragers van de *Euwering*, een onderscheiding die eens in de vijf jaar door het MEC wordt geïnitieerd.

Pleinfestival

Jaarlijks hoogtepunt is en blijft ons Pleinfestival. Een hele middag schaakactiviteiten op het Max Euweplein. Simultaans, klokseances en snelschaaksessies door topschakers. Een jeugdhoek, studies om op te lossen en een match tussen enkele jeugdclubs. Daarnaast hebben we diverse officieuze Nederlandse kampioenschappen op die middag georganiseerd, zoals het NK voor 75-plussers of het NK voor schaakfamilies. We hopen het Pleinfestival op zaterdag 25 juni 2022 weer te kunnen organiseren.

Robin van Kampen en Anish Giri in actie op het Pleinfestival van 2010. (Foto Bas Beekhuizen)

Sociale media

Het MEC is de laatste jaren zeer actief op sociale media (Facebook, Twitter en Instagram). Op Facebook hebben we 2300 volgers die de drie à vier berichten per week goed lezen. In 2021 scoorden de berichten over het interview van de nieuwe stadsdeelvoorzitter Dehlia Timman in het MEC, Tony Miles (20 jaar na zijn overlijden) en de verjaardag van Genna Sosonko heel goed met ruim duizend views. Het berichtje over de verjaardag van Geurt Gijssen had zelfs meer dan 1400 views! De 'topper' kwam in december met een berichtje over het gemeentelijke plan om het grote schaakspel op het Max Euweplein te verwijderen. Meer dan 6500 views en de door Jürgen Vijfschaft gestarte petitie werd in enkele dagen al 1600 keer ondertekend. De meeste berichten worden doorgaans vier- tot zeshonderd keer bekeken. De belangrijkste bronnen voor onze berichten zijn de uitgebreide archieven van diverse dagbladen *(Trouw, Het Parool, de Volkskrant, NRC Handelsblad, De Telegraaf* en *Vrij Nederland*), onze eigen archieven, boeken in onze bibliotheek en diverse websites.

Op Twitter (*@Maxeuwecentrum*) hebben we sinds 2015 zo'n 460 berichten geplaatst. In tegenstelling tot Facebook of Instagram lenen minder berichten zich voor Twitter vanwege de beperking van 280 tekens (voor-

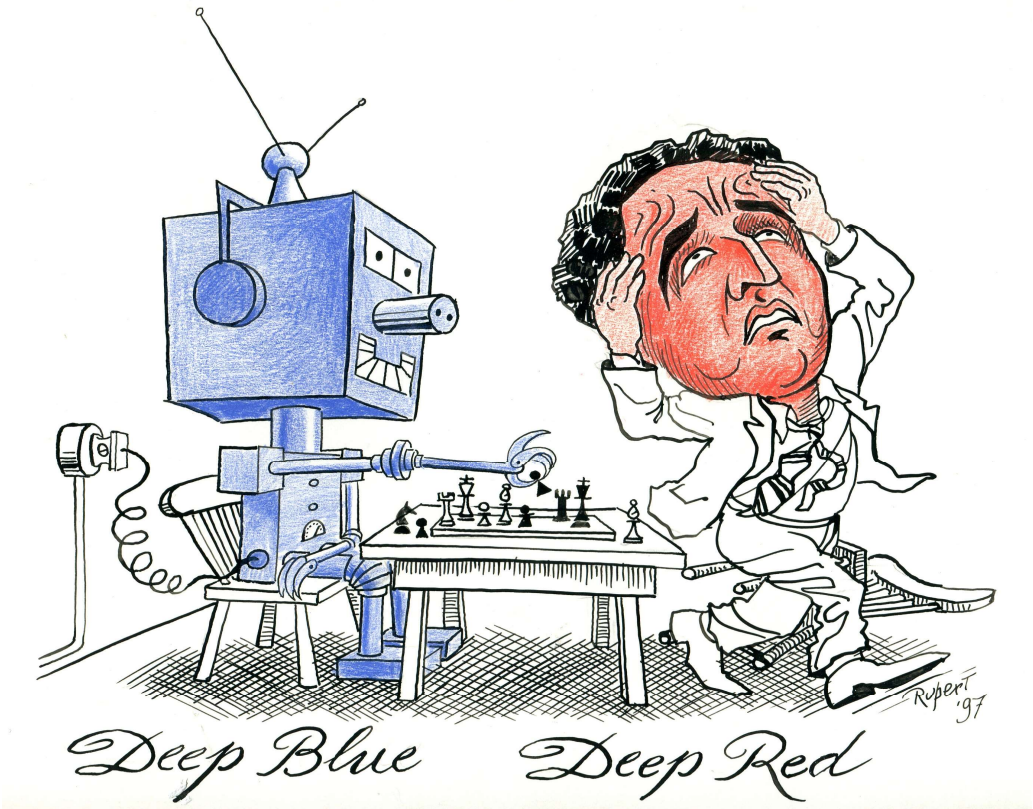

Deep Blue tegen Kasparov in 1997. (Tekening Rupert van der Linden)

Schaakdans op Max Euweplein.

heen 140). Ons Twitteraccount heeft bijna 350 volgers, onder wie oud-wereldkampioen Ruslan Ponomariov en zijn collega-grootmeesters Daniel King, Peter Wells, Arthur Kogan, Max Warmerdam, Lucas van Foreest, Sipke Ernst en Michail Goloebev. Ook de ECU (European Chess Union) en Tata Steel Chess en KNSB-voorzitter Bianca de Jong-Muhren volgen onze verrichtingen.

Ten slotte zijn we sinds vorig jaar op Instagram (*maxeuwecentrum*) actief. Met ruim 1100 volgers hebben onze berichtjes een aardig bereik, maar we hopen dat er nog meer jeugdige Insta-gebruikers ons gaan volgen.

In de coronaperiode zijn we digitaal ook actief geweest: een ludieke kerstpuzzel, een fotoquiz, 'Blijf-thuis-puzzelcompetitie', 'Ruperts hoekje' en een digitaal Pleinfestival. Paul van der Sterren gaf twee Euwelezingen, presenteerde de serie over het WK van 1935 en een lezing over het WK van 1937.

Schaakdans

Af en toe worden we benaderd of we interesse hebben om een activiteit te huisvesten of mede te organiseren. En dat doen we maar al te graag, als het kan!

Zo hebben we in 2012 een fraaie schaakdans op het Max Euweplein mogelijk gemaakt voor een Tsjechische dansgroep. Wereldrecordhouder Timur Garejev gaf in 2016 een blindsimultaan voor het MEC. Roland van den Berghe presenteerde zijn film Stoffijn in

het MEC, naast zijn expositie over Marcel Duchamp en schaken. Zhaoqin Peng gaf in 2019 een meisjestraining in het MEC om ons te steunen. Tot slot heeft Tim Verlaan de afgelopen maanden zes afleveringen van '*de Schaakpotcast*' gemaakt voor het MEC en de KNSB.

Jaarlijks hoogtepunt is en blijft ons Pleinfestival. Een hele middag schaakactiviteiten op het Max Euweplein. Simultaans, klokseances en snelschaaksessies door topschakers. Een jeugdhoek, studies om op te lossen en een match tussen enkele jeugdclubs. Naast onze Nieuwsbrieven is het Pleinfestival het meest in het oog springende visitekaartje!

Uiteraard hopen we deze activiteiten nog vele jaren te kunnen organiseren! (ES)

Garejev geeft blindsimultaan. (Foto Lennart Ootes)

MEC-KERSTQUIZ 2021

Vrijdag 23 december publiceren wij weer een ludieke kennis- en fotoquiz, zodat u tijdens de Kerstvakantie lekker kan puzzelen!

Met schaakhistorische kennis, logisch nadenken, samenwerking met andere puzzelaars, research op internet, in tijdschriften of in boeken kunt u veel vragen beantwoorden. Dit keer zijn er extra veel punten te vergaren, omdat er de nodige 'inkoppertjes' in de quiz staan, maar uiteraard zijn er ook enkele echte breinbrekers.

Naast 'de eeuwige roem' voor de winnaar, ontvangen de beste drie inzenders en twee inzenders door loting het fotoboek Max Euwe, his chess career in pictures.

DE FINANCIËN

Na de oprichting in 1986 heeft het Max Euwe Centrum (MEC) een aantal grote financiële schokken gekend. In de afgelopen tien jaar was dat vooral de beëindiging van de subsidie door de gemeente Amsterdam in 2015. Daarmee viel eenderde van de inkomsten weg. Wat heeft het MEC gedaan om dat gat te vullen en hoe succesvol waren de verschillende pogingen? Kunt u daar zelf ook aan bijdragen?

De geldstromen van het MEC zijn de afgelopen tien jaar erg veranderd. Er was een aantal financiële schokken (geen subsidie meer sinds 2015, huuraanpassingen) en anno 2021 is het MEC financieel nog steeds niet in wat rustiger vaarwater terechtgekomen.

Wanneer we de financiën vergelijken tussen 2011 en 2020, dan valt meteen op dat er aan de batenkant veel meer veranderingen zijn dan aan de lastenkant. In de kosten snijden kan iedereen, maar inkomsten genereren is een stuk lastiger.

De grootste klap wat inkomsten betreft valt in 2015. Er was al eens eerder een grote schrik geweest toen de verhuurder in 2001 opeens de huurprijs fors verhoogde. Dat leidde tot veel misbaar en werd al snel gecorrigeerd. Hans Ree schreef daarover in de *NRC* van 27 januari 2001: 'De eigenaar van het gebouw heeft onlangs een huurverhoging van 250 procent aangekondigd, wat het Centrum niet op kan brengen.

Voor een verhuizing is ook geen geld, nog afgezien van het feit dat een studiebibliotheek in de polder niet levensvatbaar is. Het zou droevig zijn als het Max Euwe Centrum in het Euwejaar zou worden opgeheven.' Door een beroep op het erfpachtbeding van de gemeente Amsterdam wordt de verhoging gelukkig voorkomen.

Nieuw college

Nu heeft de gemeente Amsterdam in 2015 een nieuw college van VVD, D66 en de SP. In het coalitieakkoord noemen ze al een bedrag van dertig miljoen euro aan bezuinigingen op subsidies. Op een totaalbedrag van 641 miljoen is dat vijf procent. In politieke termen verwoord klinkt het nog niet eens zo slecht: 'Besparing realiseren door subsidieproces en subsidieregelingen te vereenvoudigen, harmoniseren en centraliseren.'

Wie kan daar nu tegen zijn? Dat doet toch veel minder pijn? Uiteindelijk stelt de gemeenteraad het bedrag van 25 miljoen euro vast in de Voorjaarsnota 2015.

Vanzelfsprekend blijven de getroffen partijen niet stil. Alle publiciteit is goed, beweert men wel eens, maar om nu pontificaal genoemd te worden op de voorpagina van Het Parool van 28 mei 2015 als Max Euwe Centrum (-100%, 29.000 euro), naast klappers als de Openbare Bibliotheek Amsterdam (-4%, een miljoen euro) en Artis (-22%, een miljoen euro), is toch ook niet je droom. Natuurlijk staat het subsidiebedrag van het MEC niet in verhouding tot dat van die grote twee. Maar wat beleidsmakers slecht beseffen is dat je door de kleintjes weg te snoeien de diversiteit sterk beknopt. Het MEC tekent bezwaar aan, maar dat wijst de verantwoordelijke commissie af. Ook een voorstel tot afbouw in twee jaar stuit op een 'njet'.

Het Parool, 28 mei 2015.

Nieuwe bronnen

Er zijn veel initiatieven gestart om bronnen aan te boren voor de financiën. Met meer of minder succes. Vanuit financieel beheer wil je graag bronnen die over de jaren heen redelijk stabiel zijn en niet te veel fluctueren. Laten we eens het effect bekijken van de verschillende initiatieven.

De bodem van de MEC-financiën bestaat uit de bijdragen van donateurs en de KNSB. Goed voor ruim eenderde van de benodigde gelden. Met uitzondering van de Euwepas waren de initiatieven succesvol maar qua opbrengsten zijn deze niet altijd even stabiel.

Vrienden van Euwe (stabiel)

Om een steviger financiële basis te leggen zijn de 'Vrienden van Euwe' opgericht. De Vrienden schenken jaarlijks een substantieel bedrag gedurende vijf jaar: een groter bedrag dan een donateur. Vrienden zijn niet alleen bekende schakers (geweest) als Anand, Giri en Timman, maar ook veel onbekende schakers.

Legaten en schenkingen, grote giften (fluctuerend)

Veel van de donateurs van het MEC zijn op leeftijd. Je kunt een bedrag slim nalaten aan het MEC. Omdat het MEC een culturele Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) is, hoeft het geen erfbelasting af te dragen.

En wat kunt u zelf doen?

Donateurschap is een mooie eerste stap, Vriend van Euwe een geweldige tweede. Naast de inhoud van uw schaakboekenkast voor de MEC-bibliotheek is een legaat ook een mogelijkheid. (PvV)

SCHENKINGEN

Het Max Euwe Centrum krijgt sinds de oprichting veel schenkingen, zo ook de afgelopen tien jaar. Vooral veel schaakboeken en schaakspellen, maar ook andere aan schaken gerelateerde zaken. Denk dan aan dvd's, klokken, schaakcomputers, foto's, trofeeën, schilderijen, krantenartikelen, plakboeken, tekeningen en partijverzamelingen.

Allemaal zeer welkom en vaak uiterst interessant, maar 'de krenten in de pap' zijn toch de niet-alledaagse schenkingen. Zo krijgen wij nog regelmatig, als er familiearchieven worden opgeruimd, brieven van en aan Max Euwe. Onze schaakhistorici smullen daarvan!

De trofee van Sjirov.

Trofee van Sjirov

Ook niet alledaags zijn bijvoorbeeld de zilveren lepeltjes van het kandidatentoernooi op Curaçao (1962), die wij onlangs ontvingen van Alex Roose. En wat te denken van een hele collectie schaakcuriosa die Jules Welling het MEC naliet. Deze collectie is al enkele keren de basis geweest voor een expositie in ons schaakcentrum. De trofee die Jules in 1993 van Aleksej Sjirov kreeg, wordt in zijn bundel *Grootmeesterverhalen: 30 jaar topschaak* beschreven. Dat het artikel van Welling volgens Sjirov niet overeenkomt met de realiteit, maakt het verhaal niet minder fraai.

In 2012 kregen we een zilveren Czaar Peter Huisje dat als schaakprijs ('1e prijs zomerwedstrijden Zaanstreek 1926') had gediend. Na onderzoek bleek er een heel verhaal achter te zitten over de joodse familie Vet. Peter Roggeveen schreef er in *Nieuwsbrief 82* een artikel over. Het Max Euwe Centrum besloot vervolgens het huisje te schenken aan het Zaans Museum in Zaandam, waar het in onze ogen thuishoorde.

Oorlogsspel

En wat te denken van het handgemaakte Duitse schaakspel (zie ook bladzijde 66) dat we van Thea van Anraad in bruikleen hebben gehad. Lien Heyting, echtgenote van Hans Ree, schreef er een groot artikel over in NRC Handelsblad.

De bekende kunstenaar Rupert van der Linden schonk het MEC een groot deel van zijn collectie schaaktekeningen en -cartoons. Daar is dankbaar gebruik van gemaakt in 'Ruperts hoekje', en ook zijn er meerdere tentoonstellingen in het MEC gehouden met het werk van Rupert.

Alle schenkingen zijn een stukje schaakhistorie, waarvoor het MEC de schenkers dankbaar is. (ES)

SCHAAKMAT: ZIJ DIE ONS ONTVIELEN

De afgelopen tien jaar overleden diverse personen die verbonden waren aan het Max Euwe Centrum. In 2012 overleed niet alleen Els Euwe, de oudste dochter van Max Euwe, maar ook Leo Oomens en Joop Adema. Els was sinds de oprichting zeer betrokken bij ons schaakcentrum; zij was een jaar eerder (2011) nog aanwezig bij het 25-jarig jubileum. Joop Adema was een van de eerste vrijwilligers. Tussen 1989 en 1995 deed hij de administratie. Leo Oomens, oud-voorzitter van de Amsterdamse schaakclub Caissa, was deze eeuw actief voor ons. In 2005 kort als bestuurslid, daarna als interim-manager en ten slotte enkele jaren als gastheer.

Errit Petersma (1940-2013).

In 2013 overleed Errit Petersma op 73-jarige leeftijd. De voormalige voorzitter van de SGA (Schaakbond Groot-Amsterdam) kwam in 1994 in het bestuur en werd in 1998 voorzitter van het MEC. Errit had de ondankbare taak om Kees Snoep en Jan van Rijn op te volgen. Zij hadden via hun netwerk in de financiële wereld vele sponsoren geworven. Zo waren er in de hoogtijdagen van Snoep en Van Rijn meer dan 25 bedrijven die het MEC financieel steunden. Daarnaast kreeg het MEC subsidie van de gemeente Amsterdam en een bijdrage van het VSB-fonds. Voor een man uit de literaire wereld was het een schier onmogelijke taak om dat te evenaren. De financiële situatie van het MEC werd penibel, zeker toen de nieuwe eigenaar met een gigantische huurverhoging kwam. Door actie te voeren, met zelfs een item op AT5, lukte het Errit en zijn bestuur de huurverhoging teniet te doen. Met veel pijn en moeite wist het MEC die jaren financieel te overleven.

In 2003 gaf Errit de voorzittershamer door aan Frank de Grave. Niek Oud, coryfee van VAS, overleed in 2017. Hij was van 1994 tot 1998 penningmeester, totdat hij werd opgevolgd door Albert Riemens.

Vrienden van Euwe

De laatste twee jaar ontvielen ons Alexander Münninghoff, Leo Diepstraten, Martin Steunebrink en Harm ('Harry') Brouwer. Alexander was niet alleen de schrijver van de biografie over Euwe, maar hij was ook een graag geziene gast op onze Euweborrels. Harm was de man van Fietie Euwe en daarom regelmatig aanwezig bij onze festiviteiten. Martin kwam in 2008 als gepensioneerd accountant ons team van vrijwilligers versterken. Hij zocht allerlei zaken

uit en bedacht de nodige draaiboeken, waarvan we nog steeds dankbaar gebruikmaken. Martin was ook de bedenker van de actie 'Vriend van Euwe', hetgeen een groot succes werd. Zonder de Vrienden van Euwe had het MEC waarschijnlijk al niet meer bestaan!

Martin Steunebrink (1935-2021).

Mister MEC

Leo Diepstraten kan gerust 'mister MEC' worden genoemd. Leo was een van de initiatiefnemers van onze stichting en nam zitting in het bestuur. Eerst als algemeen lid, tussen 1989 en 1993 als secretaris, daarna weer als algemeen lid. Uiteindelijk zou Leo van 1982 tot 1996 bestuurslid zijn.

Nog belangrijker was misschien wel zijn aanwezigheid in het MEC. Bijna twintig jaar was hij er dagelijks te vinden, met name tussen zijn geliefde boeken. De collectie is gedurende Leo's periode uitgegroeid van enkele honderden naar vele duizenden titels.

Hij onderhield goede contacten met schaakuitgeverijen in binnen- en buitenland. Regelmatig kwam hij, na een rondje langs diverse uitgeverijen, terug met een auto vol boeken.

Leo was vanaf het begin ook redacteur van de nieuwsbrief. Hij schreef niet alleen talloze recensies, maar ook veel schaakhistorische artikelen. In 2005 deed hij officieel een stapje terug. Af en toe kwam hij nog vanuit zijn woonplaats Laren naar het MEC om zaken uit te zoeken voor zijn historische verhalen, die hij tot zijn dood bleef schrijven. (ES)

Leo Diepstraten (1925-2020).

LEREN VAN DE GROOTMEESTERS

Trainingen vormen een vast onderdeel van de activiteiten van het Max Euwe Centrum. Vanaf 2008 zijn er zo'n 55 geweest, verzorgd door ervaren grootmeesters als Yasser Seirawan, Jan Timman, Artoer Joesoepov en Ivan Sokolov. Doorgaans behandelen zij thema's uit het midden- en eindspel, maar ook actuele partijen uit de grote toernooien zoals Tata Steel in Wijk aan Zee.

De Roemeense grootmeester Mihail Marin was in februari 2008 de eerste. Hij verzorgde voor clubschakers met een Elo-rating vanaf 1800 een avondvullende training in het Max Euwe Centrum. Dat jaar kwamen ook Artoer Joesoepov en de inmiddels gestopte Daniël Stellwagen naar ons centrum.

De trainingen vielen dusdanig in de smaak dat werd besloten ermee door te gaan. De avonden voorzien namelijk in een belangrijke behoefte: clubschakers die hun schaaktechnisch inzicht – en daarmee hun prestaties – willen verbeteren.

Dat de grens bij een Elo-rating van 1800 lag, was een bewuste keuze. Tot 2018 gaf Eddy Sibbing, die niet alleen manager van het MEC is maar ook een ervaren schaaktrainer, jaarlijks op zeven zondagmiddagen een basiscursus voor schakers van 1400-1600 en van 1600-1800. Door een nieuwe doelgroep aan te boren, konden de gastgrootmeesters meer de diepte in. En dat deden zij dan ook!

Acht trainingen per jaar

In de beginjaren organiseerde het MEC zes tot acht trainingen per jaar. Standaard op woensdagavond – de minst populaire clubavond in Nederland - van 20.00 tot circa 22.30 uur voor maximaal twintig deelnemers. Dat aantal had - en heeft - vooral te maken met de beperkte zaalcapaciteit.

In de loop der jaren is het aantal trainingen gestaag teruggelopen naar - uiteraard buiten coronatijd - drie à vier per jaar. Dit heeft een aantal oorzaken: de budgetten van het Max Euwe Centrum zijn door het schrappen van de gemeentelijke subsidie in 2016 een stuk minder geworden. Ook is de animo verminderd, mede doordat het aantal schaakvideo's op bijvoorbeeld YouTube of www.chess.com explosief is gegroeid. Men kan vanuit de luie stoel veel (gratis) schaakvideo's bekijken.

Harde kern

Toch is en blijft er een harde kern van schaakliefhebbers in Amsterdam en wijde omtrek die de voorkeur geeft aan een interessante schaakavond met een ervaren schaakgrootmeester. Jan Timman, Yasser Seirawan, Artoer Joesoepov en Ivan Sokolov zijn de favoriete gastgrootmeesters die bijna altijd een volle zaal trekken.

Timman werkt vanaf zijn eerste training in 2015 met een vast stramien: voor de pauze behandelt de Arnhemmer enkele actuele partijen, na de pauze laat hij eindspelstudies zien van eigen makelij. Door de komst van steeds betere computerprogramma's en table bases (databases) is Timman in staat jaarlijks tientallen eindspelstudies te componeren. Hij gebruikt de computer dan om de studie te controleren op eventuele fouten, ook in de zijvarianten.

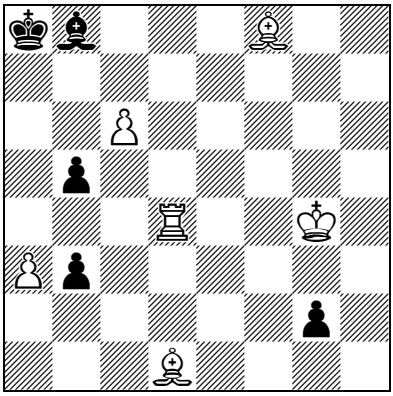

Een eindspelstudie van eigen makelij die Jan Timman liet zien in november 2018. Wit speelt en wint met enkele fraaie minorpromoties: ***1.Ta4+ bxa4 2.Lc5 b2 3.Lf3 b1T*** *(3…,b1D 4.c7+ Db7 5.c8T)* ***4.c7+ Tb7 5.c8P Lc7 6.Lxg2 Kb8 7.Lxb7 Kxb7 8.Pe7 1-0***

Volle zaal bij training door Stellwagen.

Iemand die ook zijn eigen thema's heeft, is Artoer Joesoepov. De voormalige wereldtopper kan putten uit zijn jarenlange samenwerking met wijlen Mark Dvoretsky in de voormalige Sovjet-Unie. Met door deze alom gewaardeerde schaaktrainer heeft Joesoepov een grote voorliefde ontwikkeld voor het eindspel. Een van de wijze lessen van de tegenwoordig in Duitsland woonachtige grootmeester is dat deze partijfase zich kenmerkt door drie belangrijke kenmerken: zetdwang, de veranderende rol van de koning en het toenemend belang van vrijpionnen. Joesoepov hamert op het belang van een goede eindspelkennis, zeker nu partijen niet meer worden afgebroken. Doorgaans combineert de 'Muur van de Oeral' een training in het Max Euwe Centrum met andere trainingen en een bezoek aan Apeldoorn, waar hij veel schaakvrienden heeft. Hij speelt af en toe ook in de KNSB-competitie voor Apeldoorn.

Seirawan de laatste

Ook Yasser Seirawan is een graag geziene gast. Logisch, want de Amerikaan is niet alleen een sterke grootmeester maar bovenal een gemakkelijke prater. Hij weet zijn gehoor altijd te boeien met een rijk scala aan anekdotes en verhalen over beroemde schakers, grote toernooien en tweekampen.

Seirawan, die in Hilversum woont, heeft in de loop der jaren zeer uiteenlopende onderwerpen besproken: de partijen van Chinese topschaker Ding Liren maar ook zijn boek Chess Duels. Hierin heeft Seirawan zijn beste partijen geanalyseerd tegen (ex-) wereldkampioenen.

Vlak voor het uitbreken van corona, ging Seirawan eind januari 2020 uitgebreid in op de belangrijkste partijen uit het zojuist beëindigde Tata Steel Chess Tournament in Wijk aan Zee. Hij verzorgde dus de laatste training in het Max Euwe Centrum vóór de coronacrisis.

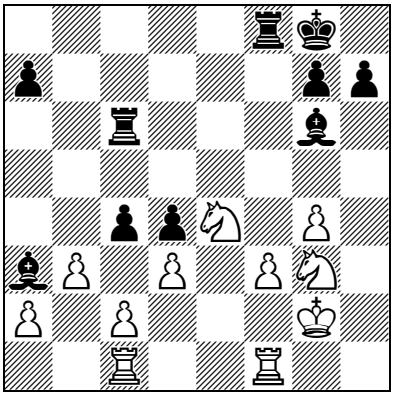

*Stelling na **24...,La3** uit de partij Jorden van Foreest-Magnus Carlsen, Tata Steel Chess 2020. Seirawan liet zien dat wit met **25.dxc4!** een kansrijk kwaliteitsoffer had kunnen brengen.*

Ongelijk materiaal

Ivan Sokolov behandelt doorgaans schaakthema's uit het middenspel. Bijvoorbeeld de dynamiek van ongelijke materiaalverhoudingen zoals een dame tegen drie lichte stukken of twee torens. Ook behandelde de tweevoudig Nederlands kampioen al eens de belangrijkste pionstructuren en de zwarte koningszet Ke7 in de opening. Deze zet is een specialiteit van oudwereldkampioen Anatoli Karpov.

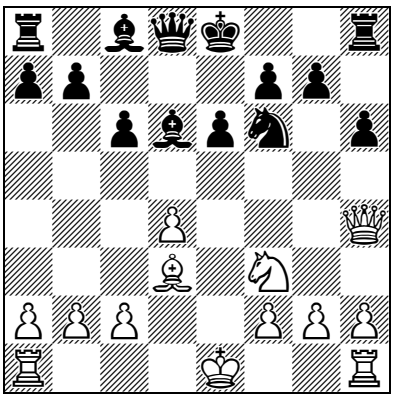

*In deze stelling (Kamsky-Karpov, Dortmund 1993) speelde de zwartspeler verrassend **11...,Ke7**. Een zet waarop de oudwereldkampioen patent lijkt te hebben, aldus Ivan Sokolov. De zet blijkt bij nader inzien bijzonder sterk te zijn.*

Openingen komen tijdens de trainingen in het Max Euwe Centrum zelden ter sprake. De enige uitzondering was de training van Robin van Kampen die in 2016 inging op de populaire stukoffers als Pd5 en Txc3 in het Siciliaans (zie diagram).

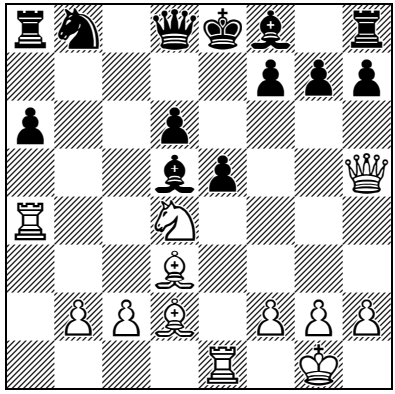

*Uit de training van Robin van Kampen over offers in het Siciliaans. Stelling na **14..,e5**. Wit wint hier met **15.Ta5! Lb7 16.Taxe5+** (Van Kampen-Crouzet, Balagne Open 2011).*

Tijdens de andere trainingen ging de jonge Nederlandse grootmeester in op denkmethoden om varianten uit te rekenen en kandidaatzetten te bepalen. Ook legde Van Kampen zijn originele reeks uit van concrete, geforceerde zetten: mat, schaak, stuk slaan en stuk aanvallen. Het consequent afwerken van deze reeks brengt volgens Van Kampen nieuwe zetten in het vizier.

Yasser Seirawan tijdens zijn training in januari 2020, vlak voor de coronapandemie.

Kansen voor oudere schakers

Matthew Sadler, een Britse grootmeester die jarenlang in Nederland woonde, is vooral geïnteresseerd in de psychologie van oudere schakers. Hoe kunnen deze spelers zich handhaven als het steeds moeilijker wordt om nieuwe kennis aan te leren en reeds verworven kennis niet te vergeten?

Zijn suggestie is dat oudere schakers moeten streven naar stellingen waarin ervaring belangrijker is dan het uitrekenen van concrete varianten in taktische stellingen. Sadler heeft ook het thema 'vorm' besproken en de verschillende denkmethoden tijdens een partij (actief, proactief of reactief).

Zo zijn in de loop der jaren ruim twintig meesters en grootmeesters naar het Max Euweplein gekomen om een training te verzorgen. Soms ging het om een eenmalig optreden. Zo behandelde Jan Smeets, in 2012, de partijen van het Nederlandse olympiadeteam. Loek van Wely maakte tweemaal de reis naar Amsterdam, in 2013 en 2019. De laatste keer behandelde hij de strijd om het initiatief tijdens een partij.

Vaste bezoekers

Er is dus een vaste kern van schaakliefhebbers die de trainingen op woensdagavond bezoekt. Een van hen is Sybolt Strating (51), lid van Zukertort Amstelveen en Caissa Amsterdam: 'De diversiteit in de trainingen spreekt mij aan,' aldus Strating. 'Iedere trainer vult het weer anders in: een 'harde' training, het behandelen van actuele partij of toernooi, leuke verhalen tussen-

door, eindspelstudies, boekbesprekingen. En dat in een gezellige, knusse setting van het Max Euwe Centrum.'

Hij vervolgt: 'In de pre-coronatijd ging ik zo twee à drie keer in het voorjaar en eveneens twee à drie keer in het najaar naar de trainingen. Lekker op de fiets en na ruim een half uur op het Max Euweplein. Hoe het post-coronatijd wordt, weet ik nog niet. De woensdagavond komt mij nu slechter uit. Ik speel op dinsdagavond bij Caissa en ga nu op donderdagavond badmintonnen.'

Anekdotes van Seirawan

Ook Ton van der Heijden (60) is een vaste bezoeker. 'Ik denk dat ik wel negentig procent van alle trainingen heb bijgewoond,' aldus de speler van BSG 1 uit Bussum. 'De belangrijkste reden is dat je voor een luttel bedrag een trainingsavond kunt bijwonen van (meestal) een grootmeester. Zo'n avond geeft je toch een klein inkijkje in het brein van een grootmeester. Je steekt er op een leuke manier altijd wat van op.'

Volgens Van der Heijden blijkt uit de trainingen wie de kunst van kennisoverdracht het best beheerst. 'Als het daarom gaat vind ik Robin van Kampen, Artoer Joesoepov, Daniël Stellwagen en Loek van Wely de besten.' De grootste entertainer is volgens hem Yasser Seirawan. 'Hij lijkt het praatschaak te hebben uitgevonden. Zijn geweldige anekdotes verlevendigen de training enorm. Seirawan kan nog steeds zeer goed analyseren, waaruit blijkt dat hij een topspeler is - of is geweest.'

Senator Loek van Wely geeft training in het MEC. (2019)

Hij merkt verder op: 'Inhoudelijk zijn de trainingen van Jan Timman altijd op hoog niveau en zeer de moeite waard. Vooral als hij zijn eigen partij bespreekt, zie je welke kennis en inzicht er schuilgaan achter zijn zetten.' Maar volgens Van der Heijden is de Arnhemmer geen geboren leraar, het is volgens de BSG'er meestal een monoloog. 'Al met al vind ik de trainingen door de diversiteit altijd de moeite waard.'

'Ter leering ende vermaeck'

Jeroen Cromsigt (51) speelt bij Amsterdam West en Aalsmeer. Hij schat dat zo'n vijftig trainingen heeft bijgewoond. 'Ik vind het wel interessant om een kijkje te krijgen in de bovenkamer van een grootmeester.'

'De trainingen zijn voor mij *edutainment*. Aan de ene kant wil ik wel iets leren van een grootmeester (educatie), anderzijds wil ik worden vermaakt door de verhalen van een professional die veel heeft meegemaakt in de schaakscene (entertainment).'

Hij bewaart goede herinneringen aan Artoer Joesoepov. 'Ik luister graag naar hem. Joesoepov heeft uiteraard een zeer goede kijk op het spel maar hij kan het didactisch ook goed uitleggen. Verder heeft hij gevoel voor humor. Ik herinner mij de zinsnede: '*Russian Defence, what do you mean with defence? I'm attacking something!*'

Cromsigt gaat de trainingen in de toekomst zeker weer bezoeken. 'Ik vond het jammer dat ze tijdelijk zijn gestopt, al snap ik dat volkomen. De woensdagavond is voor mij prima in te passen. De frequentie is de laatste jaren wat gedaald, dat mag voor mij wel weer naar een keer of zes per jaar.' De Amsterdammer zou graag nieuwe trainers aan het werk zien, bijvoorbeeld zijn oud-trainer Jop Delemarre. (BS)

ADVERTEERDERS BEDANKT!

Onze honderdste digitale en papieren nieuwsbrief zijn extra dik en geheel in kleur. We bedanken onze adverteerders, die dit mogelijk hebben gemaakt. Steunt u onze adverteerders?

ChessFellow	https://www.chessfellow.com/
De Beste Zet	https://www.debestezet.nl
DGT	https://digitalgametechnology.com
Het Paard	https://www.schaakengo.nl
New in Chess	https://www.newinchess.com
Thinkers Publishing	https://thinkerspublishing.com

Wilt u het MEC steunen?

We hopen dat u van deze nieuwbrief heeft genoten. Mocht u het MEC willen steunen dan zijn daar meerdere opties voor.

Als donateur (zie ook bladzijde 53) ondersteunt u het MEC en krijgt u twee keer per jaar onze papieren nieuwsbrief thuis gestuurd. Het makkelijkste is de donatie over te maken via de doneerknop op onze website: www.maxeuwe.nl. Na doneren nemen wij contact met u op om uw adresgegevens te vragen.

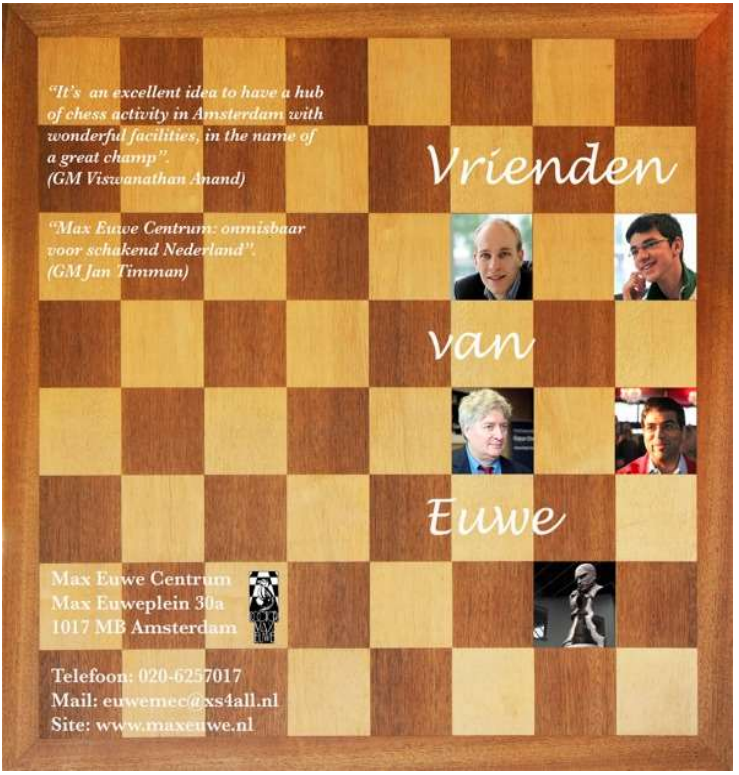

Vriend van Euwe

Wilt u een periodiek een bedrag (minimaal € 100) aan het MEC schenken, dan kunt Vriend van Euwe worden. De schenking wordt in een akte vastgelegd en geldt voor vijf jaar. Dit bedrag – vermeerderd met 25% – mag worden afgetrokken van de belasting! (Schenkt u ons bijvoorbeeld € 1.000 dan mag u € 1.250 van de belasting aftrekken)

Schenken

Ook in materiële zin kunt u het Max Euwe Centrum ondersteunen. Heeft u schaakboeken of andere schaak gerelateerde materialen, dan kunt u die altijd aan het MEC schenken. Tevens is het mogelijk om het MEC op te nemen in uw erfenis of een eenmalige schenking aan het MEC te doen.

Gift aan MEC is aftrekbaar!
Het MEC is een Culturele ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). Donateurs hebben extra belastingvoordeel, omdat voor hen een extra aftrek geldt. Particulieren mogen 25% meer aftrekken, bedrijven zelfs 50%! Meer informatie over aftrekposten is te vinden op de site van de Belastingdienst.

Sponsor worden?
Ook bedrijven kunnen het MEC financieel ondersteunen. In onderling overleg kan het MEC de nodige tegenprestaties leveren als daar prijs op wordt gesteld. Te denken valt aan een bedrijfsschaaktoernooi, een lezing of een simultaan door een topspeler. Natuurlijk wordt de sponsor uitgenodigd bij onze halfjaarlijkse Euweborrel, ons jaarlijkse Pleinfestival en andere sponsorbijeenkomsten.

Met name voor bedrijven is het fiscaal aantrekkelijk om het MEC te sponsoren. Het sponsorbedrag mag namelijk met 50% vermeerderd worden omdat wij een culturele ANBI zijn. Sponsort u met MEC voor € 2.000 dan mag uw bedrijf € 3.000 aftrekken van de belasting!

Wilt u meer weten over al deze mogelijkheden om het MEC te steunen, neem dan contact op met onze manager, Eddy Sibbing: euwemec@xs4all.nl of 06-10757683.

Liam Vrolijk speelt tegen toenmalig Nederlands kampioen Lucas van Foreest op het Pleinfestival van 2019. (Foto Jürgen Vijfschaft)